



TADBIRKORLIK TUSHUNCHASI VA UNING ASOSIY VAZIFALARI

Samiyeva Nafisa Shamsiddinovna

Buxoro viloyati Shofirkon qishloq

xo'jalik mahsulotlari texnologiyasi texnikumi

Biznesni tashkil etish va yuritish fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tadbirkorlik faoliyatining vazifasi va tadbirkorlik mulkiy jihatidan xususiy, jamoaviy va davlat tadbirkorligi, yuritish uslubiy jihatdan oshkora va yashirin tadbirkorlik, faoliyat ko'lami jihatidan kichik, o'rta va yirik tadbirkorlik faoliyatlari haqida ma'lumot berilgan.*

Kalit so'zlar: *Tadbirkorlik, biznes, industrial, agrar, servis, yashirin tadbirkorlik, jamoaviy, xususiy, foyda, tadbirkorlik tizimi, toifa, capital.*

Tadbirkorlik - foyda olishga qaratilgan har qanday qonuniy tijorat faoliyatidir. Tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi shaxs tadbirkor deyiladi. Xususiy tadbirkorlik kapitalistik iqtisodiyot negizidir. Umumiy olib qaraganda, tadbirkorlik keng faoliyat turlarini yangi mahsulot yaratish, yangi texnologiyani ishlab chiqish, yangi bozorlarga kirib borish, yangi iste'molchilar doirasini shakllantirish, ishlab chiqarishga yangi resurslarni, mablag' bilan ta'minlash yangi manbalari va shakllarini jalb qilish, tashkiliy-boshqaruv yangiliklarini o'tkazish, yangi kooperatsion munosabatlar, shu jumladan, xalqaro munosabatlarni shakllantirish va hokazolarni qamrab oladi.

Tadbirkorlikning asosiy belgilari

- * tashabbuskorlik
- * novatorlik
- * yaratuvchanlik
- * islohotchilik
- * tavakkalchilik

Ma'lumki, tadbirkorlik faoliyati uchun sarmoya-ish binolari, asbob-uskunalar, xomashyo va turli materiallar, mablag' hamda boshqa moddiy va nomoddiy resurslar zarur. tadbirkorlik faoliyatida ishlatiladigan bu sarmoya tadbirkor mulki hisoblanadi. Tadbirkor ana shu mulkdan foydalanishda erkindir, ya'ni undan o'zi ma'qul ko'rgan maqsadlarda foydalanishi mumkin. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi va tegishli qonunlarida fuqarolarning shaxsiy va xususiy mulki daxlsizligi va undan foydalanish erkinligi belgilab qo'yilgan. Bundan tashqari, tadbirkorlik sohasi, turi, yo'nalishi, shakli, joyi, hamkorlari va boshqa jabhalarini tanlashda tadbirkor erkin bo'lib, uning bunday erkinligi ham qonunlar yordamida kafolatlangan. Tadbirkor o'z faoliyatini tashkil etish, yuritish va uning natijasida oladigan daromad (foйда)ni ishlatishda to'la mustaqil hisoblanadi. Olgan foydasini o'zi xohlaganday mustaqil tasarruf etishi mumkin. Tadbirkorlik faoliyatida davlat va hokimiyat organlari, ularning mansabdor



shaxslarining aralashuvi taqiqlangan. tadbirkorlarning mustaqilligi ham qonun hujjatlarida belgilab qo'yilgan.

Mamlakatning doimiy iqtisodiy rivojlanishi va yuksalishida ishbilarmon doiralar muhim rol o'ynaydi. tadbirkorlik hamjamiyatida turli biznes mutaxassislari yoki ishbilarmonlar ushbu rivojlanishga hissa qo'shadigan vazifalarni bajarishda asosiy rol o'ynaydi. Garchi har xil turdagi tadbirkorlik mutaxassislari mavjud bo'lsa-da, ularning barchasi o'z pozitsiyalariga mos keladigan vazifalarga ega. Quyidagilar umumiy olganda tadbirkorlarning asosiy vazifalariga qatoriga kiradi:

Tadqiqot. Ishbilarmonlar o'z kompaniyalariga biznesni rivojlantirishda yordam berish yo'llarini tushunish va topish uchun o'z tajribalari bo'yicha tadqiqotlar olib boradilar. Ushbu ishlarning ba'zilari moliyaviy tahlilchilar tomonidan amalga oshiriladi, Boshqalari esa tadqiqot uchun maxsus mo'ljallangan, Biroq kichik korxonalarda ishlaydigan ishbilarmonlar tadqiqotning ko'p qismini mustaqil ravishda bajarishlari mumkin.

Tahlil. Ishbilarmonlar ham o'zlari olib borgan tadqiqotlar asosida faktlarni tahlil qiladilar. Bu moliyaviy tendentsiyalarni, foyda va zararni, mahsuldorlikni va ularning kompaniyasiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan biznesning boshqa sohalarini tahlil qilishni o'z ichiga olishi mumkin. Tahlil joriy resurslar va xodimlarni ulardan yaxshiroq foydalanish uchun inventarizatsiya qilishni yoki agar ular kutganlarga javob bermasa, ularni qisqartirishni o'z ichiga olishi mumkin.

Rejalashtirish. O'rtacha tadbirkorning yana bir umumiy vazifasi - joriy tadqiqotlar natijalari va tegishli tahlillar asosida biznes strategiyasini rejalashtirish. kattaroq kompaniyalarda rejalashtirish ko'pincha bir nechta tadbirkorlar va top-menejerlar kompaniya nomidan asosiy qarorlarni qabul qiladigan hamkorlik muhitida amalga oshiriladi. mehnat statistikasi byurosi yoki bls, kompaniyaning yuqori darajadagi rahbarlari odatda kompaniyaning asosiy biznes maqsadlariga erishilganligini ta'minlashga yordam beradigan strategiya va siyosatlarini amalga oshirishini ta'kidlaydi.

Boshqaruv. Ba'zi biznes mutaxassislari menejment yoki biznes boshqaruvida ishlaydi. Biznes menejerlari, odatda, turli loyihalar va biznes harakatlarida mas'uliyatni topshirish orqali boshqa xodimlarning harakatlarini boshqaradi. Menejment bo'yicha mutaxassislarning kompaniyaning yuqori rahbarlari yoki direktorlar kengashi buyrug'iga binoan kompaniyaning moliyaviy qarashlarini boshqarish uchun javobgar bo'lishi mumkin. Tashkilot Ishbilarmonlar ko'pincha sa'y-harakatlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun sa'y-harakatlarni tashkil etish va muvofiqlashtirishni talab qiladigan tadbirlarda qatnashadilar. Tashkilot vazifalarni bajarishi mumkin bo'lgan xodimlarga mas'uliyat yuklash yoki ishni bajarilgan vazifaga ixtisoslashgan boshqa kompaniyalar bilan shartnoma tuzishni o'z ichiga olishi mumkin. Misol uchun, muhim ish uchrashuvini muvofiqlashtirgan tadbirkor mehmonxona yig'ilish jihozlarini ta'minlashni xodimga topshirishi mumkin.



Vakillik va tarmoq. Ko'pgina tadbirkorlar kompaniya vakili rolini o'ynaydi. Ular o'z kompaniyasi yoki tashkilotining yuzi bo'lib, bitimlar tuzish uchun boshqa kompaniyalar rahbarlari bilan uchrashib, biznesni rivojlantirishda asosiy rol o'ynashi mumkin. Ishbilarmonlar, shuningdek, kompaniyani turli ijtimoiy funktsiyalarda va jamoat biznes tashkilotlarida taqdim etadilar. Tashkilotning yuzi sifatida ular o'zaro manfaatlar uchun ishlashlari mumkin bo'lgan tovarlar, xizmatlar yoki boshqa kompaniyalar bilan munosabatlarni ta'minlash uchun boshqa biznes mutaxassislari bilan aloqa o'rnatishlari mumkin.

Marketing. Marketing tadqiqot, strategiya va aloqa sohalarini o'z ichiga olgan keng sohadir. Marketing ko'plab kompaniyalarda muhim rol o'ynaydi va mijozlar uchun qiymat yaratish va mijozlar bilan munosabatlarni o'rnatishga yordam beradi. Marketing mutaxassislari ijodiy va qat'iy bo'lishi kerak va ko'pincha reklama va reklama kompaniyalarini yaratish, shuningdek, batafsil bozor tadqiqotlari asosida izlanishlar o'tkazish uchun javobgardir.

ADABIYOTLAR:

1.O'lmasov A., Vaxobov A.V. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. - T.: «Iqtisod-moliya», 2014.

2.Shodmonov Sh.Sh., G'ofurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. - T.: «Iqtisodmoliya», 2010 3.Shodmonov Sh.Sh., G'afurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi. - T.: «Fan va texnologiya». 2005